

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Tomáše Vajnara a soudkyň JUDr. Dany Slavíkové a Mgr. Adély Kaftanové ve věci žalobce : P [redacted] C [redacted], nar. [redacted] bytem [redacted] zast. JUDr. Petrou Carvanovou, advokátkou se sídlem kanceláře Huťská 1383, 272 01 Kladno, proti žalovanému : Česká republika – Ministerstvo spravedlnosti se sídlem Vyšehradská 16, 128 10 Praha 2, jehož jménem jedná Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových se sídlem Rašínovo nábřeží 390/42, 120 00 Praha 2, o náhradu škody a přiměřené zadostiučinění za nemajetkovou újmu, k odvolání žalobce i žalovaného proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 24. března 2017 č. j. 11 C 15/2013 – 554,

t a k t o :

I. Rozsudek soudu I. stupně **s e** ve vyhovujícím výroku o věci samé (ad I.) **p o t v r z u j e**.

II. Rozsudek soudu I. stupně **s e** v zamítavém výroku o věci samé (ad II.) v části, v níž žalobce požadoval omluvu za veškeré negativní následky a duševní útrapy, které byly žalobci způsobeny provedením domovní prohlídky v jeho bydlišti, a ve výrocích o náhradě nákladů řízení (ad III., IV. a V.) **z r u š u j e** a věc **s e** v tomto rozsahu **v r a c í** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í

Napadeným rozsudkem soud I. stupně uložil žalovanému povinnost omluvit se žalobci dopisem tohoto znění : „Vážený pane C [redacted] přijmete prosím omluvu za veškeré negativní následky a duševní útrapy, které Vám byly způsobeny zahájením trestního stíhání, vedením nezákonného trestního stíhání do 26.4.2006 a vzetím do cely předběžného zadržení v řízení [redacted], a to do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku (výrok I.), zamítl

žalobu v části, ve které žalobce požadoval, aby se žalovaný omluvil za veškeré negativní následky a duševní útrapy, které byly žalobci způsobeny provedením domovní prohlídky v jeho bydlišti, odposloucháváním telefonních hovorů a vedením nezákonného trestního stíhání minimálně do 26. 4. 2006 (výrok II.), uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku 41.346,62 Kč (výrok III.), uložil žalobci povinnost zaplatit České republice na účet Obvodního soudu pro Prahu 2 na náhradě nákladů řízení částku 79,55 Kč (výrok IV.) a uložil žalovanému povinnost zaplatit České republice na účet Obvodního soudu pro Prahu 2 na náhradě nákladů řízení částku 203,45 Kč (výrok V.).

Napadeným rozsudkem bylo rozhodnuto o posledním ze žalobních návrhů, jimiž se žalobce v řízení domáhal náhrady souhrnu škod a nemajetkových újem způsobených mu v souvislosti s trestním stíháním pro trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby dle ust. § 148 odst. 1, 2 a 3, písm. a), odst. 4 tr. zákona spáchaný ve spolupachatelství, které proti němu bylo vedeno od 9.5.2005 do 11.12.2012 a které skončilo právní mocí zprošťujícího rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 26.9.2012 sp. zn. [REDAKCE]

V konečné fázi řízení (před vydáním napadeného rozsudku) žalobce – vědom si bezúspěšnosti požadavku na poskytnutí omluvy za dobu trestního stíhání probíhajícího po účinnosti zákona č. 160/2006 Sb., tj. od 27.4.2006 (když žalovaný vznesl v řízení námitku promlčení tohoto požadavku) – žádal poskytnutí omluvy formou dopisu tohoto znění : „Vážený pane [REDAKCE], přijměte prosím omluvu za veškeré negativní následky a duševní útrapy, které Vám byly způsobeny zahájením trestního stíhání, vedením nezákonného trestního stíhání minimálně do 26.4.2006, provedením domovní prohlídky ve Vašem bydlišti, odposloucháváním telefonních hovorů a vzetím do cely předběžného zadržení v řízení [REDAKCE]“ Omluvu této formy a tohoto textu žádal jako satisfakci za nemajetkovou újmu způsobenou mu 1) zahájením předmětného trestního stíhání a vedením části trestního stíhání do 26.4.2006, 2) prováděním odposlechlů, 3) provedením domovní prohlídky a 4) vzetím do cely předběžného zadržení. Dle žalobce bylo uvedenými protiprávními zásahy zasaženo do jeho osobnostní integrity a žalobce se satisfakce domáhal z titulu ochrany osobnosti, příp. dle čl. 5 odst. 5 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, uveřejněné pod č. 209/1992 Sb., neboť na takto uplatněné nároky úprava náhrady nemajetkové újmy obsažená v ust. § 31a zákona č. 82/1998 Sb., která nabyla účinnosti dne 27.4.2006, nedopadá.

Soud I. stupně vycházel ze skutkových závěrů učiněných v jeho předešlém rozsudku ze dne 20.4.2015 č.j. 11 C 15/2013 – 449, kterým nebylo ničeho vytknuto navazujícím rozsudkem odvolacího soudu ze dne 14.4.2016 č.j. 29 Co 375/2015 – 510. Tyto závěry doplnil před vydáním napadeného rozsudku toliko o zjištění, že odposlech a záznam telefonních hovorů mobilních čísel, jejichž uživatelem byl žalobce, byl proveden před zahájením předmětného trestního stíhání na základě příkazů soudce Okresního soudu v Teplicích ze dne 13.1.2004 a ze dne 15.3.2004, že domovní prohlídka v bydlišti žalobce (domu č. [REDAKCE] ve [REDAKCE]) provedená dne [REDAKCE] byla nařízena soudcem Okresního soudu v Liberci dne 30.4.2005, že státní zástupce Krajského státního zastupitelství v Ústí nad Labem udělil dne [REDAKCE] souhlas k zadržení žalobce a že žalobce byl ve svém bydlišti zadržen dne [REDAKCE] v [REDAKCE] hodin, od [REDAKCE] hodin byl umístěn v policejní cele a ze zadržení byl propuštěn dne [REDAKCE] v [REDAKCE] hodin.

Soud I. stupně (ve shodě se žalobcem) a s odkazem na přechodná ustanovení zákona č. 160/2006 Sb., kterým byl s účinností od 27.4.2006 novelizován zákon č. 82/1998 Sb.,

konstatoval, že úprava odpovědnosti státu za nemajetkovou újmu (v ust. § 31a zákona) se týká jen újem vzniklých nepřiměřenou délkou řízení, z čehož plyne, že žalobcem uplatněné nároky na náhradu nemajetkových újem vzniklých před uvedeným datem v důsledku jiných postupů státního orgánu nelze dle této úpravy odškodnit. Uplatněné nároky na morální odškodnění tedy soud I. stupně v případě újmy vzniklé vzetím do cely předběžného zadržení posuzoval dle čl. 5 odst. 5 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a v případě újmy způsobené ostatními zásady dle ust. § 11 a § 13 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, která obecně (do 31.12.2013) upravovala ochranu osobnosti.

Při posouzení důvodnosti nároku na náhradu imateriální újmy způsobené žalobci zahájením a vedením trestního stíhání (do 27. 4. 2006) a vzetím do cely předběžného zadržení soud I. stupně respektoval právní závěry vyjádřené v předešlých pravomocných rozhodnutích vydaných v této věci. V rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 20.4.2005 č.j. 11 C 15/2013 – 449 byla žalobci proti žalovanému přiznána finanční náhrada za neoprávněný zásah do žalobcovy osobnostní sféry způsobený právě těmito úředními postupy. Bylo-li již soudem dovozeno, že žalobci byla způsobena uvedenými zásahy, jež byly hodnoceny jako neoprávněné, tak závažná újma, že k jejímu odškodnění nepostačuje morální satisfakce, tím spíše má žalobce právo na morální zadostiučinění, které je primárním kompenzačním prostředkem. Poskytnutí finančního zadostiučinění v sobě neobsahuje žalobcem žádanou satisfakci formou omluvy a neznamená, že by požadavek na omluvu nemohl vedle finančního zadostiučinění obstát. Poskytnutí finančního zadostiučinění ostatně nebylo zdůvodněno tím, že žalobci nebyla poskytnuta satisfakce morální, a ani ve výši finančního zadostiučinění se neposkytnutí omluvy nijak nepromítlo. Dle soudu I. stupně omluva vhodným způsobem dotváří kompenzaci již přiznanou. Soud I. stupně v této souvislosti odkázal na rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 30 Cdo 2357/2010, jehož závěry, byť se týkají odpovědnosti státu dle zák. č. 82/1998 Sb., lze plně vztáhnout i na odškodňování újmy cestou ochrany osobnosti. Nejvyšší soud v odkazovaném rozhodnutí uvedl, že ve fungujícím právním státě uznávajícím pravidla slušnosti by omluva měla být k dispozici vždy jako první kompenzační prostředek a poškozený jejím uplatněním vyjadřuje, že mu jde o projev uznání chyby. Žalobce uplatnil požadavek na poskytnutí velmi stručné omluvy, která má být toliko v základním rozsahu uznáním chyby ze strany státu – na takové omluvě soud I. stupně neviděl ničeho nepřiměřeného a přitakal žalobci, že je smutné, že se omluvy musí domáhat žalobou u soudu. Žalobcem požadovanou omluvu soud I. stupně neshledal ani neurčitou, neboť v kontextu celé projednávané věci je zřejmé, za jaké trestní stíhání a za jaké vzetí do cely předběžného zadržení je omluva požadována. Spisová značka v omluvě uvedená pak představuje spisovou značku, pod kterou byla trestní věc v předsoudní fázi vedena. Žalobní požadavek není ani nevykonatelný, když je jasně deklarováno, že žalovaný má poslat dopis konkrétního znění.

Soud I. stupně pro promlčení zamítl požadavek na omluvu za vedení trestního stíhání, pokud měla omluva obsahovat obrat „minimálně do 26.4.2007“, neboť v takto formulované omluvě je skryt požadavek na omluvu za dobu po 26.4.2006 a takové právo na za zadostiučinění (které již podléhá úpravě dle ust. § 31a zák. č. 82/1998 Sb.) je promlčeno, jak bylo rozvedeno v předešlých rozsudcích vydaných v této věci.

Dále soud I. stupně zamítl požadavek žalobce na omluvu za zásah způsobený provedením domovní prohlídky a provedením odposlechů telefonních hovorů. Nepochyboval, že uvedené úkony měly potenciál vyvolat u žalobce objektivně odškodnitelnou nemajetkovou újmu, postrádal však prvek protiprávnosti předmětných zásahů. Jak v případě odposlechů, tak v případě domovní prohlídky se jednalo o úkony uskutečněné v souladu se zákonem –

Inspekce Ministerstva vnitra s výsledkem, že ke skutku došlo, avšak pachatel nebyl ztotožněn pro vysoký počet zasahujících policistů. Při odvolacím jednání žalobce vyjádřil názor, že nezákonnost domovní prohlídky vyplývá již ze samotného nezákonného zahájení trestního stíhání. Žalobce tedy navrhl, aby odvolací soud změnil napadenou část rozsudku soudu I. stupně tak, že žalovanému bude uloženo omluvit se i za domovní prohlídku.

Žalovaný napadl vyhovující výrok rozsudku soudu I. stupně a navrhl, aby odvolací soud tento výrok změnil tak, že žalobní návrh bude zamítnut. Žalovaný zastává názor, že satisfakce v podobě žádané omluvy je nepřiměřená, neboť žalobci se již dostalo nemalé finanční kompenzace a žalobce požadavek na omluvu vznesl po téměř dvou letech od zahájení předmětného řízení (na jednání konaném dne 5.12.2014). V žádosti o mimosoudní satisfakci požadoval zadostiučinění pouze v penězích. Do jednání konaného dne 5.12.2014 žalovaný nevěděl, že žalobce postrádá projev lítosti z jeho strany nad tím, že se žalobce stal obětí nezákonného trestního stíhání. Pokud je omluva nejpřirozenější a nejúčinnější satisfakcí za zásah do osobnostních práv, žalobce po ní zjevně netoužil, když o ní požádal až poté, co se právo na její poskytnutí z velké části promlčelo. Dle názoru žalovaného přiznaná omluva za necelý první rok nezákonného trestního stíhání postrádá význam a vedle finančního zadostiučinění za zbývající léta vyznívá nepatřičně. Žalovaný setrval i na námitce neurčitosti soudem přiznané omluvy. Samostatně žalovaný napadl i výrok o své povinnosti nahradit státem vynaložené náklady řízení na účet Obvodního soudu pro Prahu 2 (organizační složka, jež je oprávněna jménem státu v tomto sporu jednat, a Obvodní soud pro Prahu 2 jsou financovány z téže rozpočtové kapitoly a přijaté rozhodnutí představuje jen zbytečnou administrativní zátěž).

Žalobce odvolání žalovaného komentoval tak, že sice výslovně přede dnem 5.12.2014 o omluvu žalovaného nežádal – v tom smyslu, že by nadiktoval přesný koncept omluvy – nicméně ze všech jeho podání (i v předsoudní fázi sporu) je zřejmé, že nezákonné trestní stíhání mu bylo nepřijemné, nesmířil se s ním a apeloval na žalovaného, aby byla konstatována nezákonnost stíhání (žalobce si přitom neuvědomil, že prohlášení nezákonnosti splývá s poskytnutím finančního odškodnění). Pro žalobce je písemná omluva (v níž nebude nezákonnost stíhání schována pod výši přiznaného zadostiučinění v penězích) důležitá, neboť pokud na předmětné trestní řízení přijde řeč, lze písemnou omluvu s jasně konstatovanou nezákonností trestního stíhání prezentovat. Žalobce byl například nominován na ocenění [REDAKCE] a velice by stál o to, aby organizátorům, kteří mu nedoporučili účast na tomto projektu kvůli trestnímu stíhání, mohl ukázat, že se tehdy zmýlili. I pro stát platí pravidla slušnosti, omluva by měla přijít vždy, když k nezákonnosti dojde, a poškozený by se neměl omluvy domáhat potupně žalobou. Je až zarážející, že i nyní je žalovaný přesvědčen, že žalobce zřejmě nepostrádá projev lítosti státu. Vždyť sám žalobce se (při účastnické výpovědi) před soudem I. stupně při návratu k myšlenkám na trestní stíhání rozplakal.

Oba účastníci navrhli, aby druhým účastníkem napadená část rozsudku soudu I. stupně byla jako věcně správná potvrzena.

Odvolací soud přezkoumal dle § 212 a § 212a o.s.ř. rozsudek soudu I. stupně v napadených výrokových částech včetně řízení, které vydání rozsudku předcházelo, a došel k závěru, že odvolání žalobce důvodné je, zatímco odvolání žalovaného důvodné není.

Při vydání vyhovujícího rozhodnutí soud I. stupně zcela správně v souladu s ust. § 135 odst. 2 a § 159a odst. 3 o.s.ř. respektoval své předešlé pravomocné rozhodnutí ze dne 20.4.2015 (rozsudek vydaný pod č.j. 11 C 15/2013 – 449), v němž byla ve vztahu mezi

účastníky závazně vyřešena otázka, zda žalobci přísluší právo na přiměřené zadostiučinění dle ust. § 13 zák. č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, příp. dle čl. 5 odst. 5 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, za neoprávněný zásah do osobnostních práv žalobce způsobený 1) předmětným trestním stíháním v době do 26.4.2006 a 2) zadržením žalobce v cele předběžného zadržení na počátku trestního stíhání. Předmětem dalšího rozhodování zůstalo jen to, zda již přiznané finanční zadostiučinění za uvedené neoprávněné zásahy je pro žalobce plně dostatečné či zda je namíste zadostiučinění doplnit ještě žádaným morálním odškodněním formou žalovaným žalobci adresovaného dopisu o výše uvedeném textu. Odvolací soud plně souhlasí se soudem I. stupně v tom, že adresná, střízlivě a stručně formulovaná písemná omluva, kterou žalobce žádá, vhodným způsobem dotváří kompenzaci již přiznanou. Stejně tak lze souhlasit se soudem I. stupně, že formulovanou omluvu nelze pokládat za nikterak neurčitou. Na přílehlavé právní závěry soudu I. stupně postačí odkázat. Nutno podotknout, že při vydání rozsudku ze dne 14.4.2016, kterým byl pouze zčásti zrušen předešlý rozsudek soudu I. stupně, odvolací soud nepředpokládal, že by se žalovaný dobrovolnému poskytnutí omluvy za nezákonné trestní stíhání bránil. Je-li písemná omluva pro žalobce důležitá, není žádného rozumného důvodu pro její odmítní. Žalovanému by nebylo možné (např. jako nehospodárné) vytknout ani to, pokud by se žalobce omluvil i za tu část trestního stíhání, která probíhala od 27.4.2016 (byť se nárok na poskytnutí morálního odškodnění za tuto část trestního stíhání dle ust. § 32 odst. 3 zák. č. 82/1998 Sb. již promlčel). Odvolací soud proto rozsudek soudu I. stupně ve vyhovujícím výroku o věci samé (ad I.) jako věcně správný dle ust. § 219 o.s.ř. potvrdil.

Odvolací soud ovšem (prozatím) neshledal správným rozhodnutí soudu I. stupně o žalobcově návrhu na omluvu za zásah do osobnostní sféry způsobený provedením domovní prohlídky. Soud I. stupně zcela správně za použití přílehlavé judikatury uzavřel, že v samotném provedení domovní prohlídky, která byla dle jeho zjištění v souladu s trestním řádem povolena, nelze spatřovat neoprávněný zásah a že neoprávněnost domovní prohlídky nelze dovodit ani z nezákonnosti trestního stíhání jako celku, tj. z toho, že zahájení trestního stíhání je třeba pokládat za nezákonné rozhodnutí ve smyslu zák. č. 82/1998 Sb. Soud I. stupně však chybně předpokládal (a na tomto předpokladu rovněž založil své zamítavé rozhodnutí), že žalobce neoprávněnost domovní prohlídky nespatořoval ve způsobu, jak domovní prohlídka proběhla, a že za (tvrzené) excesivní provedení domovní prohlídky žalobce omluvu nežádal. Jak žalobce zdůrazňoval v odvolání a jak již uvedl na výzvu soudu I. stupně v upřesnění žaloby ze dne 24.6.2016, omluva byla žádána za zásah do žalobcovy osobnostní sféry způsobený domovní prohlídkou proto, že tato byla vedena (dle žalobcova názoru) zbytečně agresivně a zasáhla do osobnostních práv žalobce nepřiměřeně intenzivně – s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem. Žalobce zmínil rovněž to, že nebylo dodrženo jeho právo být přítomen domovní prohlídce, že zajištěné věci byly odnášeny bez řádného sepisu a že s ním osobně bylo nakládáno téměř nelidsky – především s ohledem na jeho zdravotní stav.

Jak plyne z ustálené judikatury Nejvyššího soudu, která je soudu I. stupně zjevně známa, *o neoprávněný zásah do osobnosti fyzické osoby nejde mimo jiné v případech, kdy je zásah dovolen (resp. jeho možnost předpokládána) zákonem, pokud tak nejsou překročeny zákonem stanovené meze. Jde o situace, kdy nad individuálními zájmy jednotlivých fyzických osob, do jejichž osobnosti je zasahováno, převládá závažnější, významnější a funkčně vyšší zvláštní veřejný zájem (viz. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 21.12.2014 č.j. 30 Cdo 15252004 – 68, rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 10.3.2005 č.j. 30 Cdo 2442/2004 – 153...). Takový zásah do osobnostních práv ovšem zůstává povoleným jen za předpokladu, že se stal přiměřeným způsobem a zároveň, není-li v rozporu s takovými oprávněnými zájmy fyzické osoby, na kterých je třeba s ohledem na zajištění elementární úcty k důstojnosti její*

osobnosti za všech okolností bezpodmínečně trvat (viz. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31.10.2007 sp. zn. 30 Cdo 478/2007)...došlo-li k zásahu do osobnostních práv v rámci výkonu zákonem stanovených oprávnění, resp. povinností, pravidelně nepůjde o zásah neoprávněný, pokud subjekt, jenž se zásahu dopustil, nevybočil z mezí takto stanovených práv a povinností. Zásah je třeba současně vždy posuzovat v kontextu s okolnostmi, za nichž k němu došlo, a dále s přihlédnutím k funkci, kterou výkon dotčených práv, resp. povinností, plní (citováno z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 9. 2015 sp. zn. 30 Cdo 1529/2015).

Vzhledem k tomu, že žalobce součástí svých tvrzení o nezákonném zásahu do osobnostní sféry v případě domovní prohlídky učinil i tvrzení o nepřiměřeném způsobu vedení domovní prohlídky s tím, že nebyla dodržena úcta k jeho důstojnosti, je třeba před rozhodnutím učinit zjištění o pravdivosti těchto žalobních tvrzení, jimiž se soud I. stupně (pro jím předpokládanou nadbytečnost těchto tvrzení) nezabýval. Odvolací soud proto žalobcem napadenou část zamítavého rozhodnutí soudu I. stupně dle ust. § 219a odst. 2 o.s.ř. zrušil a dle ustanovení § 221 odst. 1, písm. a) o.s.ř. věc vrátil prvoinstančnímu soudu k dalšímu řízení.

Na soudu I. stupně bude, aby dokazováním (v úvahu připadá dokazování těmi důkazy, které již žalobce navrhl, zejm. trestním spisem) ověřil pravdivost tvrzení žalobce o průběhu předmětné domovní prohlídky a zjištěné skutečnosti poté právně posoudil z pohledu výše citované judikatury, tj. z toho pohledu, zda se domovní prohlídka odehrála způsobem přiměřeným tehdejšími okolnostem. Dojde-li k závěru o excesivním způsobu provedení domovní prohlídky, jímž bylo zasaženo do žalobcových osobnostních práv, bude namísto poskytnout odškodnění dle ust. § 13 odst. 1 obč. zák. i za újmu způsobenou jejím provedením. V takovém případě bude třeba posoudit, zda žádaná omluva nepřekračuje meze přiměřené satisfakce (což se však s ohledem na střízlivost formulace omluvy a formu omluvy nejví jako pravděpodobné).

O nákladech řízení včetně řízení odvolacích bude rozhodnuto soudem I. stupně v novém rozhodnutí ve věci. Nákladové výroky byly spolu s částečným zrušením výroku o věci samé rovněž zrušeny.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku lze podat dovolání za podmínek uvedených v ustanovení § 237 o.s.ř. Takové dovolání lze podat do 2 měsíců ode dne doručení tohoto rozhodnutí k Nejvyššímu soudu ČR u soudu, který rozhodoval v I. stupni.

V Praze dne 5. října 2017

JUDr. Tomáš **V e j n a r** v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Hrdličková